

חוק החניכות, תשי"ג—1953 •

פרק ראשון: מבוא

מירושים

1. (א) בחוק זה —
 „נער” פירושו — מי שעדיין לא הגיע לגיל 18 ;
 „מקצוע” פירושו — משלח יד שהוכרו בצו כמקצוע שיירכש בדרך חניכות ;
 „חניך” פירושו — נער העובד על מנת לרכוש מקצוע על ידי עבודה מעשית מודרכת ועל ידי לימוד בשיעורי מקצוע מאושרים לפי חוק זה ;
 „בית ספר מקצועי” פירושו — בית ספר שאושר לענין חוק זה על ידי שר החינוך והתרבות באכרזה שפורסמה ברשומות.
 (ב) לענין חוק זה, רואים נער כמועבד, ואת מי שהנער עובד אצלו — כמעבידו.
 אם הנער עובד —
- (1) אצל הוריו לצורך עסקם או משלח ידם ; או
 (2) בכל מפעל שהוא, אף אם העבודה אינה לשם עסק או לשם ריווח, ובכלל זה מקום שהוכרו על ידי שר העבודה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אגב עבודה מעשית, אך להוציא בית ספר מקצועי.

פרק שני: עיקרי החניכות

2. (א) לא יועבד נער במקצוע אלא כחניך ; יוצא מכלל זה נער שקיבל על פי סעיף 22 תעודה לאותו מקצוע, או שעמד בבחינה וקיבל תעודת גמר באותו מקצוע מבית ספר מקצועי.
 (ב) הממונה על החניכות רשאי להתיר העבדת נער במקצוע שלא כחניך באחד המקרים האלה :
- (1) בתקופה שבה קיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח—1948 ;
 (2) אם לדעתו, ובשים לב לסגולות הנער, יהיה זה לטובתו שיועבד שלא כחניך ;
 (3) אם הנער עובד אצל הוריו.

איו להעביר נער אלא כחניך

3. שר העבודה, אחר התייעצות בשר החינוך והתרבות, יקבע לכל מקצוע תכנית חניכות לשלביה השונים. הודעה על קביעת תכנית חניכות תפורסם ברשומות והתכנית גופה תפורסם בדרך שהשר ימצא לנכון.

תכנית חניכות

4. (א) שר העבודה יקבע בתקנות את תקופת החניכות, בין בדרך כלל ובין למקצוע מסויים.
 (ב) הממונה על החניכות רשאי, בתנאים שיקבע, לקצר את תקופת החניכות של חניך פלוני בהתחשב בידיעותיו המקצועיות ובהשכלתו הכללית של החניך.
 (ג) עבד נער במשלח יד לפני שהוכרו כמקצוע, רשאי הממונה על החניכות, בהתחשב

תקופת החניכות

* נתקבל בכנסת ביום א' באב תשי"ג (18 ביולי 1953) ; הצעת החוק ודברי הסכר נתפרסמו בהצעות חוק 128 מיום כ"א בחשוון תשי"ב (14.7.52), עמ' 305.
 1 ע"ר מס' 2 מיום י"ב באייר תש"ח (21.5.48), תוס' א', עמ' 1.

בידיעותיו המקצועיות של הנער, להורות שתקופת עבודתו באותו משלח יד לפני האכרזה תיזקף, כולה או מקצתה, לזכות תקופת החניכות, כתנאים שיקבע.

ג' והשכלה

5. שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות, בין בדרך כלל ובין למקצוע מסויים, את הגיל המינימלי ואת ההשכלה המינימלית, שיידרשו ממי שעומד להיות חניך כתנאים מוקדמים לחניכות, ואת דרכי הוכחתם.

מספר החניכים

6. (א) שר העבודה רשאי, בהתחשב בסיכויי התעסוקה, לקבוע את מספר החניכים המועט ביותר שבעל מפעל פלוני, המתנהל לשם עסק או לשם רווחים, יהא חייב להעביד במפעלו.

(ב) שר העבודה רשאי לקבוע את מספר החניכים הרב ביותר שבעל מפעל, המתנהל לשם עסק או לשם רווחים, יהיה רשאי להעביד בהתחשב בסיכויי התעסוקה, וכן בתהליכי הייצור באותו מפעל, במספר בעלי המקצוע שבו, בצידו ובתנאי עבודתו.

(ג) שר העבודה רשאי כאמור לקבוע, בתקנות, לענין מקצוע מסויים, את מספר החניכים המועט ביותר שכל בעל מפעל, המתנהל לשם עסק או לשם רווחים ולא נקבע לגביו כאמור בסעיף קטן (א) או (ב), יהא חייב להעביד במפעלו ואת מספר החניכים הרב ביותר שיהא רשאי להעביד.

איסור להעביד חניכים ונערים

7. הממונה על החניכות רשאי לאסור על אדם להעביד חניכים, אם לדעתו אין באפשרותו להבטיח לחניך את ההדרכה הדרושה למטרת החניכות; איסור כזה אינו גורע מן האיסור שבסעיף 2.

איסור תשלום

8. לא ידרוש אדם ולא יקבל כל תשלום או פרס בעד חניך, או בעד מי שעומד להיות חניך, בקשר לחניכותו.

דין חניך שמלאו לו שמונה עשרה שנה

9. חניך שמלאו לו שמונה עשרה שנה דינו לענין חוק זה כדין נער, אם הוא — (א) ממשיך בעבודתו אצל אותו מעביד; או

(ב) ממשיך בעבודה אצל מעביד אחר באותו מקצוע ונחתמה ביניהם הצהרת חניכות כאמור בסעיף 11.

עירוד חניכות

10. (א) שר העבודה רשאי לתת תעידת הוקרה, בנוסח שיקבע, לאדם שהחניכו הצטיינו בהתקדמותם במקצוע ובבחינות או לאדם שבהדרכתו עבד חניך כאמור.

(ב) בקביעת הכנסה החייבת במס של אדם שהוציא, באישור השר, בשנה שקדמה לשנת שומה מסויימת, הוצאת הון לרכישת ציוד בקשר להעבדת חניכים במפעל, ינוכה מאותה הכנסה כל שנה, במשך חמש שנים מאותה שנת שומה ואילך, סכום של 20% מן ההוצאה האמורה.

פרק שלישי: דרך החניכות

הצהרת חניכות

11. (א) (1) מעביד שעבד אצלו נער במקצוע שלושה חדשים, או תקופה אחרת שנקבעה לענין זה בתקנות לאותו מקצוע, יכין תוך ארבעה עשר יום הצהרת חניכות בשלושה העתקים, לפי טופס שייקבע בתקנות, יחתום עליה ויחתים עליה את את הנער, ואם אין החניך עובד אצל הוריו — גם את אחד ההורים;

(2) נער שעבד אצל מעביד פלוני במשלח יד ביום שבו הוכרו כמקצוע, תיחשב תקופת עבודתו, לענין סעיף זה, מיום שהתחיל לעבוד אצל אותו מעביד אלא שפרק הזמן שנקבע בפסקה (1) לא יסתיים לפני תום שבועיים מיום האכרזה. (ב) שלושת החדשים האמורים בסעיף קטן (א), או התקופה האחרת, יובאו במנין

תקופת החניכות.

(ג) העתק אחד של הצהרת החניכות ימסור המעביד לחניך, ואם אין החניך עובד אצל הוריו — גם לאחד מהוריו, והעתק אחד ישלח המעביד לממונה על החניכות.

12. הממונה על החניכות יאשר הצהרת חניכות אם קיימים בנער התנאים לחניכותו הנדרשים כחוק לגבי המקצוע, ואם קיימים במעביד התנאים כאמור להעבידו כחניך, ומיום אישור ההצהרה רואים את הנער כחניך.

אישור
ההצהרה

13. הממונה על החניכות ינהל פנקס שייקרא „פנקס החניכים” וירשום בו את הפרטים שבכל הצהרת חניכות שאושרה. הפנקס יהיה פתוח לעיון ללא כל אגרה לכל אדם בכל עת המתקבלת על הדעת.

פנקס החניכים

14. (א) המעביד חייב —

חובות המעביד

(1) להעביד את החניך עד תום תקופת החניכות ;

(2) להעביד את החניך לפי תכנית החניכות ;

(3) להבטיח לחניך הדרכה מתאימה ושיטת עבודה שיש בה כדי להקנות את המקצוע תוך תקופת החניכות שנקבעה לו ; אם אין המעביד מפקח במישרין על עבודת החניך ואינו מדריך אותו, חייב הוא להטיל חובה זו על אדם אחר במפעל, ומשהסכים אותו אדם לקבל על עצמו את החובה, חייב הוא למלאה כאילו היה המעביד, אולם הטלת חובה כאמור אין בה כדי לפטור את המעביד עצמו מאחריות למלאה ;

(4) לשחרר את החניך מעבודה, בלי ניכוי משכרו, כדי לאפשר לו לבקר בשיעורי מקצוע מאושרים, במידה שהחניך חייב לעשות כך על פי סעיף 16 (ג), ולהיבחן כמוטל עליו לפי סעיף 22.

הוראה זו באה להוסיף על הוראות סעיף (4) (א) לחוק לימוד חובה, תש”ט—1949¹, ולא לגרוע מהן.

(ב) לא יעביד מעביד את חניכו בעבודה שאינה קשורה למטרת החניכות.

15. (א) המעביד חייב לשלם לחניך שכר עבודה שלא יהיה פחות משכר המינימום שקבעה לאותו מקצוע ועדת השכר לחניכים (להלן — ועדת השכר), בהתאם לסעיף קטן (ג). (ב) שר העבודה רשאי למנות, לכל המקצועות או למקצוע מסוים, ועדת שכר שסדרי עבודתה ייקבעו בתקנות, ובלבד שבכל ועדת שכר יהיו מיוצגים, שווה בשווה, ארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה, וארגוני מעבידים רפרזנטטיביים במדינה שלדעת השר הם נוגעים בדבר. הודעה על מינוי כל ועדת שכר ועל כתבתה תפורסם ברשומות.

שכר עבודה
לחניך

(ג) (1) על פי הוראות שר העבודה, תקבע ועדת השכר בהחלטה את שיטת השכר בשים לב להתקדמותו של החניך במקצוע, את שיעורו המינימלי ואת אופן תשלומו ;

(2) החלטת הוועדה כוחה יפה לא פחות משנה אחת ולא יותר משלוש שנים, הכל כפי שנקבע בהחלטה, אך רשאית ועדת שכר לפני תום התקופה להאריך אותה מזמן לזמן לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה אחת.

(ד) העתק של החלטת ועדת שכר לפי סעיף קטן (ג) יימסר לממונה על החניכות ולארגוני העובדים והמעבידים המיוצגים בוועדה. הממונה על החניכות יביא, בדרך שימצא לנכון, את החלטת ועדת השכר לידיעתם של המעבידים ושל החניכים הנוגעים בדבר.

¹ ספר החוקים 26 מיום כ”ר כאלול תש”ט (18.9.49), עמ’ 287.

(ה) אין הוראות סעיף זה חלות כשהחניך עובד אצל הוריו או במפעל המפורש בפסקה (2) לסעיף 1(ב).

חובות החניך

16. החניך חייב —

- (1) לעבוד אצל מעבידו עד תום תקופת החניכות ;
- (2) לשקוד על עבודתו כדי לרכוש את המקצוע תוך התקופה שנקבעה כתקופת החניכות לאותו מקצוע ולעמוד בבחינות בהתאם לסעיף 22 ;
- (3) לבקר באופן סדיר בשיעורי מקצוע מאושרים, כפי שיקבע שר העבודה, בתקנות, לאותו המקצוע, אם הממונה על החניכות לא פטר אותו לחלוטין או בשיעורין מחובה זו ;
- (4) להישמע להוראות מעבידו ולהוראות האדם שבפיקוחו ובהדרכתו הוא עובד, בכל הנוגע לעבודה ולסדריה.

התרת הקשר

17. (א) סירב הממונה על החניכות לאשר את הצהרת החניכות כאמור בסעיף 12, יותר מאליו הקשר בין המעביד ובין החניך.

(ב) ואלה המקרים והדרכים בהם אפשר להתיר את הקשר בין המעביד ובין החניך —

- (1) על ידי כל אחד מהצדדים —
 - (I) בפרק הזמן האמור בסעיף 11(א),
 - (II) אם הממונה על החניכות אישר את התרת הקשר ;
 - (III) מכל סיבה אחרת שתיקבע בתקנות ;
- (2) על ידי המעביד — אם החניך הפסיק את עבודתו, ללא סיבה שאושרה על ידי המפקח על החניכות כסיבה מספקת, ולא חזר לעבודתו תוך 14 יום ;
- (3) על ידי החניך —
 - (I) אם העביר המעביד את המפעל לישוב אחר או אם הורי החניך העתיקו את מקום מגוריהם לישוב אחר ,
 - (II) אם החניך רוצה לעבוד כחניך אצל מעביד אחר והממונה על החניכות אישר בכתב שהדבר הוא לטובת החניך ,
 - (III) אם הופסקה העבודה במפעל לתקופה העולה על חודש ימים.

הפסקת החניכות

18. לא נדחה צאתו של חניך לשירות סדיר לפי חוק שירות בטחון, תש"ט—1949, על מנת לאפשר לחניך לסיים את החניכות, והחניך יצא לשירות סדיר כאמור, תופסק החניכות לתקופת השירות.

חובת הודעה

19. הותר הקשר בין המעביד ובין החניך לפי סעיף 17 או שהופסקה החניכות לפי סעיף 18 או שסיים החניך את תקופת החניכות — ימסור מעבידו הודעה על כך בכתב לממונה על החניכות, בטופס שנקבע בתקנות.

ישוב סכסוכים

20. (א) התעוררו חילוקי דעות או סכסוך בין מעביד ובין חניך בשאלה אם אפשר להתיר את הקשר בהתאם לסעיף 17 — יכריע הממונה על החניכות, או מי שמונה לכך על ידיו, לאחר ששמע את הצדדים או את נציגי ארגון העובדים ונציגי ארגון המעבידים שהצדדים חברים בהם.

(ב) (1) סכסוך שלא יישבו אותו בדרך מוסכמת, תוך תקופה שנראית לממונה על החניכות, יישוב בדרך שתיקבע בתקנות ;

(2) בסעיף קטן זה „סכסוך“ פירושו — סכסוך, או חילוקי דעות, בקשר לתנאי עבודה של חניך שנתגלעו בין מעביד ובין חניך, או בין מעביד ובין ארגון עובדים שהחניך חבר בו, או בין ארגון מעבידים שהמעביד חבר בו ובין ארגון

¹ ספר החוקים 25 מיום כ"א באול" תש"ט (15.9.49), עמ' 271.

עובדים שהחניך חבר בו, והסכסוך או חילוקי הדעות גרמו או עלולים לגרום להפסקת עבודתו של החניך, להוציא חילוקי דעות או סכסוך הנובעים מסעיף 17.

(ג) אין הוראות סעיף זה חלות כשהחניך עובד אצל הוריו, או במפעל המפורש בפסקה (2) לסעיף 1 (ב).

21. (א) שיעורי מקצוע מאושרים הם שיעורים במקצוע ובהשכלה כללית הקשורה לכך, שאושרו על ידי שר העבודה לענין חוק זה.

(ב) שר העבודה רשאי לארגן ולקיים שיעורי מקצוע מאושרים ולעודדם בכל דרך אחרת שימצא לנכון.

(ג) שר העבודה יקבע, לאחר התייעצות עם שר החינוך והתרבות, תכנית לימודים מינימלית אחידה בשיעורי מקצוע מאושרים, בין למקצוע אחד ובין למספר מקצועות; אולם קביעת תכנית כאמור לא תפגע בזכות להוסיף שיעורים על הקבועים בתכנית.

(ד) שיעורי מקצוע מאושרים יהיו נתונים לפיקוחו של שר העבודה או של מי שנתמנה על ידיו; האחראי למעשה להנהלתם של שיעורים אלה חייב להגיש לו, במועדים שידרוש, דין וחשבון לפי טופס שייקבע בתקנות.

22. (א) חניך חייב בבחינות ביניים ובבחינות סופיות.

(ב) שר העבודה יקבע בתקנות את דרכי הבחינות, את תכניתן ואת סדריהן.

(ג) בעד בחינות סופיות ישלם הנבחן אגרה שתקבע בתקנות.

(ד) מי שעמד בבחינות ביניים יקבל תעודה המאשרת זאת, ומי שעמד בבחינות סופיות יקבל תעודת מקצוע; כל תעודה תיחתם בידי הממונה על החניכות ובידי יושב ראש ועדת הבחינות. צורת התעודה ואופן נתינתה ייקבעו בתקנות.

(ה) הממונה על החניכות ינהל פנקס בשם "פנקס חניכים שהוסמכו", ובו ירשום את הפרטים שנקבעו בתקנות.

23. מי שעמד בבחינת ביניים שנערכה לפני תחילת תקפו של חוק זה מטעם המוסד שהיה ידוע כמועצת השוליות מיסודה של הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, התאחדות בעלי התעשייה וההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל, דינו כדין מי שעמד בבחינות ביניים על פי חוק זה.

פרק רביעי: ביצוע ועונשין

24. שר העבודה ימנה את הממונה על החניכות ומפקחים על חניכות.

25. תוקם מועצת החניכות (להלן – המועצה) שתייעץ לשר העבודה בהתקנת תקנות לפי חוק זה ובענינים אחרים הנוגעים לו.

26. (א) המועצה תהיה מורכבת מבאי כוח הממשלה שיתמנו על ידי שר העבודה, ומאנשי ציבור שיתמנו על ידי שר העבודה כנציגיהם של עובדים, של נוער עובד, של מעבידים וכן של מוסדות ציבוריים שלדעת השר הם נוגעים בדבר, ובלבד ונציגי העובדים, הנוער העובד והמעבידים יהיו שני שלישים מחבריה.

(ב) נציגי העובדים יתמנו לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, נציגי הנוער יתמנו לאחר התייעצות בארגון הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של נוער עובד ובארגונים אחרים של נוער עובד לפי החלטת שר העבודה, ונציגי המעבידים יתמנו לאחר התייעצות בארגונים ארציים רפרזנטטיביים של מעבידים שלדעת שר העבודה הם נוגעים בדבר.

שיעורי מקצוע מאושרים

בחינות ותעודות מקצוע

הוראת מעבר

מינויים

מועצת החניכות וסמכויותיה

הרכב המועצה

(ג) מספר חברי המועצה לטוגיהם ייקבע על ידי שר העבודה בהודעה שתפורסם ברשומות ובלבד שמספר נציגי העובדים והנוערי העובד יחד יהיה כמספר נציגי המעבידים.
(ד) שר העבודה, ובהעדרו — מי שנתמנה על ידיו לכך, ישוב ראש במועצה.
(ה) הודעה על מינוי המועצה ועל הרכבה תפורסם ברשומות.

ועדת הניכות
מקצועית

27. (א) שר העבודה ימנה ועדות הניכות מקצועיות (להלן — ועדה).
(ב) ועדה יכולה להיות לכל הארץ (להלן — ועדה ארצית) או לאזור מסויים, למקצוע אחד או למספר מקצועות שלדעת השר הם קרובים זה לזה.

(ג) כל ועדה שאינה ארצית היא של שלושה או של חמישה, כפי שיחליט שר העבודה, ומהם — אחד שנתמנה על ידי שר העבודה להיות יושב ראש והיתר אנשים בני סמך באותו מקצוע, שנתמנו לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, וכן בארגונים ארציים רפרזנטטיביים של מעבידים שהם, לדעת השר, נוגעים בדבר, ובלבד שמספר נציגי העובדים יהיה כמספר נציגי המעבידים.
(ד) כל ועדה ארצית היא של ששה, כפי שיחליט שר העבודה, והרכבה יהיה כשל ועדה שאינה ארצית, אלא שיהיה בה גם נציג שר החינוך והתרבות; הודעה על מינוי ועדה ארצית ועל הרכבה תפורסם ברשומות.

סמכויות
הועדה

28. (א) שר העבודה יתייעץ בועדה ארצית בטרם —
(1) יקבע את תכנית החניכות;
(2) יאשר שיעורי מקצוע לפי סעיף 21 (א);
(3) יקבע את תכנית הלימודים בשיעורי מקצוע מאושרים לפי סעיף 21 (ג).
(ב) שר העבודה יבקש את חוות דעתה של הועדה הארצית ויביאה בפני המועצה בטרם יבוא להתייעץ במועצה בדבר —

(1) קביעת תקופת החניכות;
(2) קביעת הגיל המינימלי וההשכלה המינימלית לפי סעיף 5;
(3) תכנית לבחינות ביניים ולבחינות סופיות.
(ג) שר העבודה יתייעץ בועדה הארצית בטרם ישתמש בסמכותו לפי סעיף 6 (ג) ובועדה האזורית הנוגעת בדבר, בטרם ישתמש בסמכותו לפי סעיף 6 (א).
(ד) הממונה על החניכות יתייעץ בועדה אזורית הנוגעת בדבר בטרם ישתמש בסמכויותיו על פי הסעיפים 2 (ב), 4 (ב), 4 (ג), 7 ו-16 (3).

תקופת
הכהונה

29. שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, את תקופת כהונתם של נציגי הציבור במועצה ושל חברי ועדות, ואת הסיבות להפסקת חברותם.

סדרי העבודה

30. המועצה והועדות יקבעו בעצמן את סדרי עבודתן, במידה שלא נקבעו בתקנות.

פיקוח

31. (א) מפקח על חניכות רשאי להיכנס לכל מקום שבו עובדים נערים, או שיש לו יסוד להניח שעובדים בו נערים, ולחקור כל אדם הנמצא באותו מקום, בכל ענין הנוגע לחוק זה, אך לא יידרש אדם ליתן תשובה או עדות העלולה להפלילו.
(ב) מפקח על חניכות רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של הנחקר, ודין הפרוטוקול כדין פרוטוקול שנרשם בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצידורה הפלילית (עדות) 1, והסעיפים 3 ו-4 לאותה פקודה חלים עליו.
(ג) מפקח על חניכות רשאי לדרוש שהחניך יבצע בנוכחותו עבודה מסוימת, וכן רשאי הוא לפקח על דרכי העבודה של החניך ועל ההדרכה הניתנת לו במקום העבודה.
(ד) מפקח על חניכות רשאי להיכנס לכל מקום שבו מתקיימים שיעורי מקצוע מאושרים ולהיות נוכח בשיעורים.

³ חוקי א"י, כרך א', פרק 5"ד, עמ' 439.

32. (א) מי שעבר אחת העבירות האלה :

- (1) העביד נער שלא כחניך בניגוד לסעיף 2 ;
 - (2) סירב או נמנע להעביד חניכים במספר שהוא חייב להעביד לפי סעיף 6 או העביד חניכים במספר העולה על המספר שהוא רשאי להעביד לפי סעיף 6 ;
 - (3) העביד בניגוד לאיסור על פי סעיף 7 ;
 - (4) קיבל תשלום או פרס בניגוד לסעיף 8.
- דינו — קנס מאה לירות, על כל נער או חניך שהועבד או שלא הועבד כאמור או שבקשר אתו נעברה העבירה, או מאסר חודש אחד או שני הענשים כאחד.

(ב) מי שעבר אחת העבירות האלה :

- (1) הפריע למפקח על חניכות להשתמש בסמכויותיו ;
 - (2) סירב להשיב למפקח על חניכות על שאלה שהוא חייב להשיב עליה.
- דינו — קנס מאה לירות או מאסר שני שבועות או שני הענשים כאחד, אך לא יוטל על נער מאסר או קנס העולה על חמש לירות ולא יאסר נער על אי תשלום קנס.

(ג) מעביד שעבר אחת העבירות האלה :

- (1) לא מילא אחרי הוראות סעיף 11 ;
 - (2) לא שלח הודעה בהתאם לסעיף 19.
- דינו — קנס עשרים וחמש לירות על כל חניך שבקשר אתו נעברה העבירה.

33. חברה, אגודה שיתופית וכל חבר בני אדם אחר, שנמצאו אשמים בעבירה על פי סעיף 32, רואים כאחראי לעבירה גם כל חבר הנהלה, מנהל, שותף, או פקיד של אותו חבר, ואפשר להביאו לדין ולהענישו כאילו עבר הוא את העבירה, אם לא הוכיח אחד משני אלה :

אחריותם
של חברי
ההנהלה ושל
מנהלים

(1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ;

(2) שנקט בכל האמצעים הנאותים, כדי להבטיח שיקוימו הוראות חוק זה.

34. שופט שלום הוא המוסמך לדון בכל תביעה על פי חוק זה ורשאי להטיל את הענשים שבסעיף 32.

בית המשפט
המוסמך

35. לענין חוק זה דין המדינה כשהיא מעבידה כדין כל מעביד אחר.

המדינה
כמעביד

36. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

ביצוע ותקנות

37. שר העבודה רשאי להעביר לאחר את הסמכויות הנתונות לו על פי הסעיפים 3, 6 — במידה שאין הפעולה נעשית בתקנות — ו-21 ; הודעה על כל העברת סמכויות תפורסם ברשומות.

העברת
סמכויות

38. לענין כל חוק ששר העבודה ממונה על ביצועו יראו חניך כעובד, אלא אם חלה עליו הוראה אחרת בחוק זה או בחוק האמור או בכל חוק אחר.

חלות חוקים
על חניכים

גולדה מאיר סון
שרת העבודה

משה שרת
שר החוץ
ממלא מקום ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה